

Nr 68

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 11 kap. 104 § vattenlagen; given Stockholms slott den 20 februari 1959.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt 87 § regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till lag om ändrad lydelse av 11 kap. 104 § vattenlagen.

GUSTAF ADOLF

Ingvar Lindell

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås viss utsträckning av möjligheterna att använda kungörelseförfarande vid den förberedande handläggningen av besvär- och underställningsmål i vattenöverdomstolen och högsta domstolen.

Förslag

till

Lag**om ändrad lydelse av 11 kap. 104 § vattenlagen**

Härigenom förordnas, att 11 kap. 104 § vattenlagen den 28 juni 1918 (nr 523)¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

*(Gällande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

11 KAP.

104 §.

Har i — — — bestämda ortstidningar.

Kungörelsen skall — — — 103 § avgivas.

Vad i denna § stadgats äge motsvarande tillämpning, där i besvärs- eller underställningsmål, vari kungörelse enligt 87 eller 91 § utfärdats, *talán fullföljts av sökanden.*

I fall — — — blivit fullgjort.

Har i — — — bestämda ortstidningar.

Kungörelsen skall — — — 103 § avgivas.

Vad i denna § stadgats äge motsvarande tillämpning i besvärs- eller underställningsmål, vari kungörelse enligt 87 eller 91 § utfärdats, *oavsett huruvida talán fullföljts av sökande eller av annan.*

I fall — — — blivit fullgjort.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1959.

¹ Senaste lydelse se SFS 1946: 839.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 januari 1959.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM.

Efter gemensam beredning med cheferna för kommunikations- och jordbruksdepartementen anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Lindell, fråga om *viss ändring i bestämmelserna om kungörelseförfarandet i besvärs- och underställningsmål enligt vattenlagen* och anför därvid följande.

Gällande bestämmelser. De bestämmelser i vattenlagen, som avser rättegången i vattenmål, är meddelade i 11 kap.

Flertalet av målen vid vattendomstolarna är ansökningsmål. De ansökningar, som skall handläggas i den för dessa mål gällande ordningen, finnes förtecknade i 17 § A. Om sådan ansökan skall vattenrättsdomaren regelmässigt utfärda kungörelse. Rörande kungörelsens innehåll och dess offentliggörande stadgas i 32 och 33 §§. I kungörelsen skall bl. a. intagas föreläggande för den som beröres av ansökningen att, om han vill bemöta vad i ansökningen anförts, inom viss tid avgiva erinringar mot densamma. Kungörelsen skall införas i en eller flera ortstidningar samt, där fråga ej allenast är om torrlägnings- eller avloppsvattensföretag, i allmänna tidningarna, varjämte den skall översändas till vederbörande pastorsämbete för uppläsande i kyrkan. I samband med kungörelsens utfärdande skall en eller flera personer utses till aktförvarare. Hos aktförvararen skall ansökningshandlingarna ävensom sedermera övriga handlingar i målet hållas tillgängliga för envar som vill taga del av dem. Aktförvarares namn och adress skall meddelas i kungörelsen. Denna skall därjämte innehålla tillkännagivande, att kallelser och andra meddelanden till parterna under det målet är anhängigt vid vattendomstolen skall ske genom att de införas i viss eller vissa tidningar inom orten och hålles tillgängliga hos aktförvararen.

Besvärs- och underställningsmål (jfr 17 § C. och D.) har, innan de kommer under vattendomstols prövning, behandlats vid syneförrättning enligt 10 kap. vattenlagen. Sådan syneförrättning avslutas regelmässigt med att synemännen avgiver ett utlåtande. Om detta genom besvär, underställning eller bådadera bragts under vattendomstolens prövning, handlägges målet

vid vattendomstolen enligt, såvitt nu är i fråga, bestämmelserna i 11 kap. 87, 88 och 91 §§. Även i dessa mål skall vattenrättsdomaren som regel utfärda kungörelse. Angående dess innehåll och offentliggörande gäller i stort sett samma regler som förut angivits för ansökningsmål.

I motsats till vad som sålunda gäller vid vattendomstol är enligt 11 kap. 103 § vid rättegången i vattenöverdomstolen delgivning förfarande huvudregel. I vissa fall kan emellertid kungörelse förfarande ifrågakomma även i vattenöverdomstolen. Bestämmelser härom har meddelats i 104 §. Då talan fullföljes av sökanden i ansökningsmål och målet varit föremål för kungörelse förfarande i lägre instans, har sålunda vattenöverdomstolen möjlighet att, i stället för att förordna om delgivning, besluta att fullföljdshandlingarna skall hållas tillgängliga hos aktförvararen samt att kungörelse skall utfärdas om den fullföljda talan. Denna kungörelse skall införas i den eller de ortstidningar, som bestämts för vattendomstolens meddelanden i målet, samt innehålla besked om att fullföljdshandlingarna skall finnas tillgängliga hos aktförvararen ävensom uppgift om den tid, inom vilken genmäle eller förklaring skall avgivas. Dessutom skall kungörelsen innehålla tillkännagivande, att kallelser och andra meddelanden till parterna under det målet är anhängigt vid vattenöverdomstolen skall ske genom att de införes i den eller de ortstidningar, som blivit bestämda här för, samt hålles tillgängliga hos aktförvararen. Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning, när talan fullföljts av sökanden i besvär- eller underställningsmål, vari kungörelse utfärdats av vattenrättsdomaren.

Enligt hänvisning i 11 kap. 108 § gäller de nu nämnda, för processen i vattenöverdomstolen meddelade bestämmelserna även i fråga om rättegången i högsta domstolen.

Framställning om lagändring. I skrivelse till Kungl. Maj:t den 28 mars 1958 har vattenöverdomstolen hemställt om sådan ändring av 11 kap. 104 § vattenlagen, att det däri angivna kungörelse förfarandet kan tillämpas i besvär- och underställningsmål vid vattenöverdomstolen jämväl då talan fullföljes av annan än sökanden. Vattenöverdomstolen har därvid anfört, att det i nämnda lagrum intagna undantagsstadgandet om möjlighet till kungörelse vore tillfyllest i vad avsåge ansökningsmålen. Genom en dom i ansökningsmål ålades i regel endast sökanden förpliktelser och då annan än sökanden klagade vore förty sökanden enda motpart. Då det gällde besvär- eller underställningsmål vore förhållandena emellertid något annorlunda. Härom har vattenöverdomstolen anfört följande.

I ett utlåtande av synemän ålägges i normala fall, förutom sökanden, jämväl övriga, som erhåller båtnad av företaget, att taga del i kostnaderna för detta i proportion till sin båtnad. Även då talan mot utlåtandet respektive vattendomstolens dom fullföljes av *annan än sökanden* kan följaktligen omständigheterna vara sådana att, förutom sökanden, samtliga övriga delägare i företaget är att anse såsom motparter. Som exempel må nämnas att en delägare, som icke är sökande, begär befrielse från deltagningsskyldighet i företaget eller nedsättning av det andelstal, efter vilket han ålagts att

deltaga. Ett bifall till hans talan i anförda fall innebär att den kostnad, från vilken han befrias, slås ut på samtliga övriga delägare.

Jämväl när allenast sökandeparten beröres av den fullföljda talan kan problemet bli detsamma som ovan angivits. De sakägare, som jämlikt 10 kap. 58 § förenat sig med sökanden och därmed jämlikt 82 § samma kap. är att anse såsom sökande, kan nämligen vara relativt många och de företrädes icke alltid av gemensamt ombud.

Företaget såsom sådant torde icke kunna anses ha kommit till stånd, förrän förrättningen vunnit laga kraft. Intill dess kan därför företagets styrelse icke med rättslig verkan företräda företaget och fullföljdshandlingarna kan alltså icke delgivas styrelsen. Den enda möjlighet som står till buds i ovan angivna fall är således att delgiva handlingarna med samtliga övriga delägare i företaget. I företag med många delägare kan det bli mycket tidsödande att anträffa alla för delgivning. Härtill kommer att kretsen av delägare är obestämd såtillvida att delägarskapet är knutet till innehavet av fastighet, som erhåller båtnad av företaget. En process av denna art pågår i allmänhet relativt lång tid och de i företaget ingående fastigheterna kan under denna tid hinna byta ägare. Delgivningsförfarandet i dessa besvärs- och underställningsmål innebär en icke oväsentlig arbetsbelastning. Det är därför önskvärt, att möjlighet öppnas att jämväl i här avsedda fall tillämpa kungörelseförfarandet. Från partssynpunkt torde det väckta förslaget icke kunna ge anledning till erinran. Visserligen skall jämlikt 11 kap. 106 §, jämförd med 11 kap. 97 §, klaganden förskjuta kostnaden för kungörelsen men denna kostnad torde regelmässigt bli mindre än kostnaden för erforderligt antal avskrifter av fullföljdshandlingarna. Det må anmärkas, att kungörelseförfarandet givetvis icke avses skola tillgripas i andra fall än då antalet delägare är relativt stort.

I överensstämmelse med det anförda har vattenöverdomstolen föreslagit, att tredje stycket i 11 kap. 104 § vattenlagen, vilken paragraf gäller förfarandet i vattenöverdomstolen, skall givas sådan lydelse, att vad i första och andra styckena anförts om kungörelseförfarandet i ansökningsmål skall äga motsvarande tillämpning i besvärs- och underställningsmål, vari kungörelse enligt 87 eller 91 § utfärdats, vare sig talan fullföljts av sökande eller annan. Genom uttrycket »sökande» i obestämd form blir det otvetydigt klart, att kungörelseförfarandet kan tillämpas även i sådana fall, då sökandeparten utgöres av flera personer men icke alla dessa fullföljt talan.

Yttranden. Över vattenöverdomstolens framställning har efter remiss yttranden avgivits av nedre justitierevisionen, lantbruksstyrelsen, styrelsen för Sveriges advokatsamfund och föreningen statens lantbruksingenjörer.

Framställningen har tillstyrkts av alla remissorganen. I ett par yttranden har tillika uttalats, att den föreslagna lagändringen synes medföra en betydande förenkling av handläggningen av ifrågavarande besvärs- och underställningsmål.

Departementschefen. Det av vattenöverdomstolen framlagda förslaget om utsträckning av möjligheterna att använda kungörelseförfarande vid den förberedande handläggningen av fullföljda besvärs- och underställningsmål har genomgående biträtts vid remissbehandlingen, och jag vill även för

egen del tillstyrka denna lagändring. Jag förordar således, att 11 kap. 104 § vattenlagen ändras i enlighet med vattenöverdomstolens förslag. I likhet med vattenöverdomstolen förutsätter jag därvid, att kungörelseförfarandet icke skall användas i andra fall än sådana, då antalet delägare i det företag, varom är fråga, är relativt stort.

På grund av hänvisning i 108 § blir de nya bestämmelserna tillämpliga även vid rättegången i högsta domstolen.

Lagändringen torde böra träda i kraft den 1 juli 1959.

I enlighet med det anförda har inom justitiedepartementet upprättats förslag till *lag om ändrad lydelse av 11 kap. 104 § vattenlagen*.

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över förslaget, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar,¹ måtte för det i 87 § regeringsformen omnämnda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Clas Amilon

¹ Denna bilaga, vilken fränsett en jämkning av formell natur är av samma lydelse som det vid propositionen fogade lagförslaget, har här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 13 februari 1959.

N ä r v a r a n d e:

justitieråden BECKMAN,
E. SÖDERLUND,
TAMMELIN,
regeringsrådet NEVRELL.

Enligt lagrådet den 7 februari 1959 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 30 januari 1959, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till lag om ändrad lydelse av 11 kap. 104 § vattenlagen.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av hovrättsassessorn Gösta Dyrssen.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:
Clas Amilon

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 februari 1959.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM.

Efter gemensam beredning med cheferna för kommunikations- och jordbruksdepartementen anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Lindell, lagrådets den 13 februari 1959 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 30 januari 1959 remitterade förslaget till *lag om ändrad lydelse av 11 kap. 104 § vattenlagen*.

Med förmälan att förslaget av lagrådet lämnats utan erinran hemställer föredraganden, att förslaget med viss formell jämkning måtte jämlikt 87 § regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Margit Hirén